

นิพนธ์ต้นฉบับ

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน Model for Development of Sustainable Thai Traditional Medicine Curriculum

Received: April 7, 2020;

Accepted: July 10, 2020;

Published: July 30, 2020

ชัยวัฒน์ พันธุ์ศรีม์ เกียรติศักดิ์ แซ่อิว นิตรัตน์ มีกาย ไพจิตร พิถีค คณิตา เพ็งสกุล

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

Chaiwat Phunrassame Kiattisak Saeio Nitirat Meekai Pajit Piruek Kanita Pheangsulud

Sirindhorn College of Public Health, Phitsanulok

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตที่เป็นไปตามความต้องการ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน ทำการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ 1) เป็นการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) 2) ร่างหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) และทำการวิพากษ์หลักสูตร 3) เป็นการประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) และประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน

จากผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรควรประกอบด้วย 3 ระยะ 1) ประเมินผลและวิเคราะห์ปัญหาจากหลักสูตรเดิม 2) ออกแบบร่างหลักสูตรปรับปรุงแก้ไขปัญหาจากหลักสูตร เดิม นำร่างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ประเมิน 3) นำหลักสูตรที่ได้มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนและทำการประเมินผลหลักสูตรเพื่อใช้ในการออกแบบหลักสูตรในครั้งต่อไปส่งผลให้ หลักสูตรที่ออกแบบมีความเหมาะสมเป็นไปตามความต้องการและผลประเมินความเป็นไปได้ ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนผลประเมินอยู่หลักสูตรประเมินที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรครั้งหลังจากมีบัณฑิตที่จบการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงผลการวิจัยที่สมบูรณ์

คำสำคัญ : หลักสูตรแพทย์แผนไทยการแพทย์แผนไทยบัณฑิต วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ความยั่งยืน การพัฒนาหลักสูตร

Corresponding author: ชัยวัฒน์ พันธุ์ศรีม์ E-mail: chaiwat@scphpl.ac.th

Original article

Abstract

Received: April 7, 2020;

Accepted: July 10, 2020;

Published: July 30, 2020

The objectives of this study were as follows: (1) to create a model of curriculum development for sustainable Thai traditional medicine curriculum, (2) to develop Thai traditional medicine curriculum that produced the desired results. (3) to evaluate the process of curriculum development for sustainable Thai traditional medicine curriculum. This study was divided into 3 phases as follows. (1) The evaluation of Thai traditional medicine curriculum (Revised, 2012). (2) A draft of Thai traditional medicine curriculum for the Thai Traditional Medicine Program (Revised, A.D. 2018) and revision of the curriculum based on feedback. (3) The formative evaluation of using Thai traditional medicine curriculum in Thai Traditional Medicine Program (Revised, A.D. 2018) and the evaluation of the process of curriculum development for sustainable Thai traditional medicine curriculum.

The results of this research indicated that the curriculum evaluation should consist of the following 3 phases: (1) Conduct curriculum evaluation and gather critical feedback to revise and improve the curriculum. (2) Draft revised curriculum based on suggestions and critical feedback from experts in curriculum and instruction, (3) Teach using revised curriculum by teaching and conduct another evaluation in order to improve any weaknesses, and offer guidelines for a new model in the next revision. This will lead to a highly efficient curriculum that will ideally produce positive and suitable outcomes for students. Moreover, the effectiveness of curriculum should be evaluated after student's graduation to examine whether the students have met or even exceeded the learning standards.

Key words: Thai traditional medicine program, Sirindhorn College of Public Health, Phitsanulok, Sustainable development, Curriculum development

Corresponding author: Chaiwat Phunrassame E-mail: chaiwat@scphpl.ac.th

บทนำ

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี วิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2580 ประเทศต้องมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในเวทีสากล ประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิต และจุดเด่น 2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคมนาคม รวมถึงปรับเปลี่ยนโครงสร้างเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและดิจิทัลและการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการ อนาคตทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายจากยุทธศาสตร์ชาติการแพทย์แผนไทยได้ถูกบรรจุไว้ในข้อ 4.3.3 ท้องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยผสมผสาน “ศาสตร์” และความชำนาญของการดูแลรักษาด้วยภูมิปัญญาไทย กับ “ศิลป์” และความละเอียดอ่อนในการให้บริการแบบไทย เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์โดยยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการเสริมความงามสู่ตลาดระดับสูง โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์การให้บริการตามแบบความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับสากลยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการแพทย์ทางเลือกโดยผสมผสานองค์ความรู้จากเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เข้ากับองค์ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย ผลิตกุศลการด้านแพทย์แผนไทยและบริการเชิงสุขภาพอื่นที่มีทักษะภาษาและได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพให้เพียงพอต่อทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ของไทยให้เป็นที่รับรู้ในระดับโลก รวมทั้งการส่งเสริมการจัดการนำเที่ยวเชิงสุขภาพครบวงจรที่เชื่อมโยงกับการแพทย์แผนปัจจุบันจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับศาสตร์การแพทย์แผนไทย (Announcement of National Strategy 2018 - 2037, 2018) การผลิตกุศลการด้านการแพทย์แผนไทยจึงมีความสำคัญในปัจจุบันประเทศไทยมีสถานศึกษาที่ผลิตบัณฑิตด้านการแพทย์แผนไทย จำนวน 20 สถาบัน

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้บัณฑิตสามารถประกอบวิชาชีพได้ โดยการประกอบวิชาชีพที่ดีต้องเกิดจากการมีหลักสูตรการเรียนที่ดีมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรมของสังคม (Johnson, 2001) และต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ให้หลักสูตรที่ดีจะส่งผลให้บัณฑิตที่จบการศึกษามีทักษะและทิศทางที่ชัดเจน การพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการศึกษาวิเคราะห์สำรวจและวิจัยสภาพพื้นฐานด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการออกแบบให้ได้หลักสูตรที่ดีมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ (Svetaporn Tangwanchaoen, 2015) การพัฒนาหลักสูตรตามความคิดของทาบ (Taba) การเปลี่ยนแปลงกับการปรับปรุงหลักสูตรมีความหมายที่แตกต่างกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดส่วนอาจส่งผลกระทบต่อความคิดความรู้สึของผู้ที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรเดิม ส่วนการปรับปรุงเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่มีกระทบแนวคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร (Taba, 1962) การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมต้องมีการประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นความท้าทายของผู้ที่กำลังพัฒนาหลักสูตรต้องวางแผนตั้งแต่การรับเข้าศึกษา การเตรียมนักศึกษา การเรียนการสอน เทคโนโลยีสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน (Donald and Douglas, 2004)

การพัฒนาหลักสูตรด้านวิชาชีพจากความต้องการของประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ข้อ 5.2 หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 แบบ (1) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเน้นความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิชาชีพตามข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพหรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขานั้น ๆ โดยผ่านการฝึกงานในสถานประกอบการ หรือสหกิจศึกษา (2) หลักสูตรปริญญาตรี

แบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ สมรรถนะทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการขั้นสูงโดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว ให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และทำวิจัยที่ลุ่มลึกหรือได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงในหน่วยงานองค์กรหรือสถานประกอบการ (Announcement of the Ministry of Education on Bachelor degree program standard criteria 2015. 2016) หลักสูตรการแพทย์แผนไทยจัดเป็นหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการมุ่งเน้นการปฏิบัติงานในภาครัฐและเอกชนส่งเสริมการพัฒนาความรู้การวิจัยเพื่อการแพทย์แผนไทยเป็นศาสตร์การแพทย์ที่กำลังถูกนำมาเป็นการแพทย์ทางเลือกให้กับประเทศจึงมีการส่งเสริมทั้งทางด้านการศึกษาการวิจัยการพัฒนางานองค์ความรู้ให้มีความทันสมัยก้าวทันโลกในปัจจุบันจากการศึกษาสถานการณ์การใช้บริการการแพทย์แผนไทย ปี 2552, 2554, 2556 ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการให้บริการการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรการแพทย์แผนไทยยังมีจุดอ่อนด้านองค์ความรู้ที่ยังกระจายกระจายตำราการแพทย์แผนไทยยังขาดการพัฒนาตรวจสอบให้เป็นไปในทางวิชาการการศึกษาวิจัยความปลอดภัยคุณภาพของยาสมุนไพรเพื่อให้เกิดการยอมรับความเชื่อมั่นจากสหวิชาชีพ ผู้ป่วย (Rutchanee Chantraket and et al., 2016)

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เป็นวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจหลักการผลิตบุคลากรด้านสุขภาพ การพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ การจัดการบริการสาธารณสุข การบริการวิชาการแก่สังคม การวิจัยพัฒนางานองค์ความรู้ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้กับกระทรวงสาธารณสุข วิทยาลัยฯ ได้มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต เปิดรับนักศึกษารุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ปัจจุบันได้มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรมีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาไปแล้วจำนวน 4 รุ่น โดยการดำเนินการในปัจจุบันใช้หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต(ฉบับปรับปรุง 2555) ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานจากสภาการแพทย์แผนไทยและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

เพื่อให้บัณฑิตที่ผลิตออกมาตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพของการศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตเป็นบุคคลกรที่มีความพร้อมที่จะเข้าทำงานในระบบสุขภาพของประเทศและบัณฑิตเป็นไปตามคุณลักษณะที่วิทยาลัยฯ กำหนดพันธกิจไว้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนโดยทำการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555) และนำผลของการประเมินหลักสูตรมาใช้ในพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2561) ตามทฤษฎีการประเมินประสิทธิภาพและทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบประกอบด้วย 1.ระบบการร่างหลักสูตร 2.ระบบการบริหารหลักสูตร และ 3.ระบบการประเมินหลักสูตรและทำการประเมินความยั่งยืนด้วยการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตที่เป็นไปตามความต้องการ
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed method research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน ประกอบไปด้วย 3 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555) ระยะที่ 2 ร่างหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) และทำการวิพากษ์หลักสูตร ระยะที่ 3 เป็นการประเมินผลระหว่างการใช้หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) ประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนจากผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2561 – 31 พฤษภาคม 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร จำนวน 208 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารของวิทยาลัยฯ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ รองวิชาการ รองกิจการนักศึกษา รองอำนวยการ และรองยุทธศาสตร์ จำนวน 5 คน 2) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต จำนวน 30 คน 3) นักศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตหัตถ์ศึกษา 60 จำนวน 36 คน และหัตถ์ศึกษา 59 จำนวน 55 คน 4) บัณฑิต จำนวน 41 คน และ 5) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 41 คน โดยคณะผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มประชากรทั้งหมด

ระยะที่ 2 ร่างหลักสูตรปรับปรุงแก้ไขตามกระบวนการ การออกแบบหลักสูตรของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก และทำการวิพากษ์หลักสูตรทางด้านการแพทย์แผนไทยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการแพทย์แผนไทยทั้งหมด 3 คน ประกอบด้วยผู้แทนจากหัวหน้าภาค/คณะบดีของสถาบันที่มีการผลิตแพทย์แผนไทยบัณฑิต คณะผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคำนึงถึงผลงาน คุณสมบัตินักเรียนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการแพทย์แผนไทยและเป็นที่ยอมรับ

ระยะที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิคณะผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคำนึงถึงผลงาน คุณสมบัตินักเรียนที่มีความเกี่ยวข้องกับงานด้านการแพทย์แผนไทยเป็นที่ยอมรับ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้แทนระดับผู้บริหารจากกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จำนวน 2 คน 2) อดีตนายกสภาการแพทย์แผนไทย จำนวน 1 คน 3) ผู้แทนจากโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จำนวน 1 คน และ 4) เจ้าอาวาสวัดคำประมง จำนวน 1 รูป และทำการประเมินจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) จำนวน 59 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารของวิทยาลัยฯ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัยฯ รองวิชาการ รองกิจการนักศึกษา รองอำนวยการ และรองยุทธศาสตร์ จำนวน 5 คน 2) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต จำนวน 20 คน 3) นักศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตหัตถ์ศึกษา 61 จำนวน 34 คน โดยคณะผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยทำการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 3 เครื่องประกอบด้วย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลของหลักสูตรด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ครอบคลุมเนื้อหาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP_{EST}

หัวข้อการประเมิน	รายละเอียดการประเมิน	ผู้ประเมิน
บริบท (Context)	- ปรัชญาของหลักสูตร	ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา
	- วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	บัณฑิต
ปัจจัยนำเข้า (Input)	- แผนการจัดการเรียนการสอน	ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา
	- เนื้อหารายวิชา	บัณฑิต
	- คุณลักษณะของอาจารย์	ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา
	- คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา	บัณฑิต
	- ปัจจัย/ทรัพยากรการเรียนการสอน	ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา
		บัณฑิต
กระบวนการ (Process)	- การจัดการเรียนการสอน	ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา
	- การวัดผลการเรียนรู้	บัณฑิต
	- การบริหารหลักสูตร	อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต
	- กระบวนการพัฒนานักศึกษา	อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา บัณฑิต
ผลผลิต (Product)	- ผลกระทบ	ผู้ใช้บัณฑิต
	- ประสิทธิภาพ	ผู้ใช้บัณฑิต
	- ความยั่งยืน	ผู้ใช้บัณฑิต
	- การถ่ายทอดส่งต่อ	ผู้ใช้บัณฑิต

2) เครื่องมือเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จะสร้างกรอบคำถาม (Main Questions) ที่ได้มาจากแนวคิดและทฤษฎี ประกอบด้วย การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิยามศัพท์เฉพาะเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการกำหนดประเด็นของข้อมูลที่ต้องการ พร้อมบันทึกเทป และจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้และนำไปตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555) และการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP_{EST} ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam (Rattana Buosonte, 2013) และแบบสัมภาษณ์ โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทยจำนวน 2 คน และด้านการประเมินหลักสูตร จำนวน 1 คน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตร

ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 คน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ผลรวมเท่ากับ 0.80

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้ครั้งนี้คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากร ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และผลการสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) โดยนำคำตอบที่ได้มาตรวจสอบความเรียบร้อยของคำตอบจากนั้นนำข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดมาแยกประเด็นจัดกลุ่มคำตอบสรุปเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นคำถามแล้วจึงสังเคราะห์ข้อมูลเข้าด้วยกัน

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาตามแนวคิดของ ชุศรี พันธุ์ทอง (Chusri Panthong, 2000) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 เท่ากับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ได้รับอนุมัติจริยธรรมในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ของวิทยาลัยการสาธารณสุข-สิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เลขที่ SCPHPL 3/2562-2 ผู้วิจัยได้ชี้แจงข้อมูลสำคัญให้แก่กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะถอนตัวจากการวิจัยและการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนโดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต โดยวิธี CIPP_{EST}

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ด้านบริบท (Context)	4.11	0.69	มาก
- ปรัชญาของหลักสูตร	4.11	0.69	มาก
- วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.14	0.69	มาก
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	3.53	1.22	มาก
- แผนการจัดการเรียนการสอน	3.47	1.28	ปานกลาง
- เนื้อหารายวิชา	3.29	1.49	ปานกลาง
- คุณลักษณะของอาจารย์	3.99	0.67	มาก
- คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา	4.46	0.60	มาก

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
- ปัจจัย/ทรัพยากรเกื้อหนุนให้เกิดคุณภาพการเรียนการสอน	3.93	0.74	มาก
ด้านกระบวนการ (Process)	3.95	0.71	มาก
- กระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.10	0.56	มาก
- กระบวนการวัดผลการเรียนรู้	3.73	0.84	มาก
- การบริหารหลักสูตร	3.80	0.76	มาก
- กระบวนการพัฒนาการศึกษา	3.95	0.80	มาก
ด้านผลผลิต (Product)	3.99	0.59	มาก
- ด้านผลกระทบ (Impact Evaluation)	4.00	0.64	มาก
- ด้านประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation)	4.00	0.54	มาก
- ด้านความยั่งยืน (Sustainability Evaluation)	3.97	0.52	มาก
- ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation)	4.00	0.65	มาก
รวม	3.90	0.80	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมจากการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.80) หากจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านผลการประเมินด้านบริบท(Context) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.69), ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 1.22), ด้านกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.71) และด้านผลผลิต (Product) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.59)

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP_{TEST} ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam ตามมาตรฐานการพัฒนาหลักสูตรสามารถใช้ผลการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการออกแบบหลักสูตรในครั้งต่อไปให้มีความเหมาะสมได้มากยิ่งขึ้นและสามารถเป็นแนวทางให้ผู้ที่ต้องการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตเพื่อให้มีคุณภาพ 1) ควรพิจารณาปรับเนื้อหาและแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถจัดดำเนินการได้อย่างสมดุลกันในทุกภาคเรียนและทุกชั้นปีตลอดทั้งหลักสูตร 2) ควรพิจารณาเรื่องการพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่คณาจารย์ได้แก่ ทักษะการจัดการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล ทักษะวิชาการและวิชาชีพด้านอื่น ๆ และทักษะการจัดการเรียนการสอนการวัดและการประเมินผล 3) ควรพิจารณาเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะพิเศษของนักศึกษาให้สอดคล้องกับพันธกิจของวิทยาลัยฯ ได้แก่ การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ด้านภาวะผู้นำความรับผิดชอบมีวินัยในตนเอง และการสร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพสมุนไพร 4) ควรพิจารณาปัญหา/ข้อจำกัดของนักศึกษาแรกเข้าเป็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเมื่อนักศึกษาเข้าศึกษา ได้แก่ การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ การปรับตัวเข้าสู่วิชาชีพและการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา 5) ควรพิจารณาเพิ่มเนื้อหาวิชาด้านการแพทย์พื้นบ้านเพื่อให้บัณฑิตสามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างหลากหลาย 6) ควรพิจารณาเพิ่มรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบบูรณาการเพื่อให้บัณฑิตมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นมีการพัฒนาทักษะและวิธีการ

ในทำให้ประชาชนในชุมชนยอมรับและมีการใช้บริการเพิ่มมากขึ้น 7) ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนและลดจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาให้มีความเหมาะสมการปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับหลักสูตร

ระยะที่ 2 ร่างหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) และทำการวิพากษ์หลักสูตร

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการแพทย์แผนไทยทั้งหมด 3 คน ได้วิพากษ์หลักสูตรและมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร สรุปผลได้ดังนี้

ด้านบริบท (Context) ควรเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Need) ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ที่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแวดล้อมหนึ่งที่กำหนดสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจความถดถอยอันสืบเนื่องจากโรคระบาดและการถดถอยของเศรษฐกิจทั่วโลกซึ่งเป็นมาช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาส่งผลถึงประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ้างงานทั้งในระบบราชการและเอกชนน้อยลงดังนั้นก็หลักสูตรควรเน้นที่การประกอบธุรกิจส่วนตัวนำจุดเด่นเรื่องการแพทย์พื้นบ้านในภาคเหนือที่มีหลากหลายนำวิธีการรักษาทางหัตถการเหล่านั้นมาใช้เพื่อสร้างความเด่นและความแตกต่างยุคผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องมีเนื้อหาทฤษฎีวิชาเข้าไปเสริม เช่น การดูแลผู้สูงอายุด้วยการมีวิธีการรักษาการแพทย์แผนไทยรวมถึงบูรณาการศาสตร์ด้านกัญชาเข้าไปดูแลผู้สูงอายุและโรคต่าง ๆ ด้วยสถานการณ์การเกิดโรคระบาดทำให้เกิด New Normal ควรเพิ่มเติมในเรื่องการนำ Information technology แปลว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เป็นรูปธรรมอย่างสูงสุดของวิชาชีพ ควรเพิ่มสมรรถนะด้านการแพทย์พื้นบ้านเข้าไปด้วยควรเพิ่มการประกอบธุรกิจส่วนตัวหลักสูตร ควรมีรายวิชาเพิ่มเติมและบังคับเรียนการประกอบธุรกิจด้านการแพทย์แผนไทยหัตถการพื้นบ้านการดูแลผู้สูงอายุด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยกัญชากับการดูแลสุขภาพ

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จุดมุ่งเน้นหลักของการประเมินปัจจัยนำเข้าก็เพื่อช่วยจัดลำดับโครงการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการจำเป็นทรัพยากรเกื้อหนุนจัดหาเครือข่ายใกล้เคียงวิทยาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดระยะเวลาการศึกษา เช่น โรงพยาบาลวังทอง คลินิกหมอครอบครัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมถึงปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเพิ่มเติมด้านเกษตรกรรมไทย เวชกรรมไทย ผดุงครรภ์ไทย และการนวดไทย

ด้านกระบวนการ (Process) การวัดผลการเรียนรู้การบริหารหลักสูตรและกระบวนการพัฒนานักศึกษามีความเหมาะสมต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรแต่ควรมีการจัดให้นักศึกษาดูแลครอบครัวที่อยู่ใกล้สถานศึกษาให้นักศึกษาดูแลตลอดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 เพื่อสนับสนุนการใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้และปลูกฝังจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ให้เกิดขึ้นเพื่อให้นักศึกษามีทักษะเพิ่มเติมเนื่องจากอาจต้องได้ปฏิบัติงานในลักษณะชุมชนเป็นส่วนมาก

ด้านผลผลิต (Product) บัณฑิตที่จบการศึกษาควรสามารถประกอบวิชาชีพได้หลากหลายทั้งในภาครัฐภาคเอกชนตอบโจทย์กับสภาพสังคมเศรษฐกิจ สังคมภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี วิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2580 ประเทศต้องมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการวิพากษ์พบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยสู่ความยั่งยืนควรจะนำเรื่องสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปี เข้ามาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรเป็นไปตามความต้องการและเพื่อให้หลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตที่สามารถประกอบวิชาชีพแพทย์แผนไทยได้อย่างยั่งยืน

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนและการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

การประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน

จากการประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบว่าหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) มีความสำคัญ ได้แก่

1. หลักสูตรให้ความสำคัญในด้านภาษาอังกฤษมีการเตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาใหม่ มีการกำหนดรายวิชาด้านภาษาให้กับนักศึกษา จำนวนถึง 4 รายวิชาการให้ความสำคัญด้านภาษาจะช่วยบัณฑิตมีความรู้และความสามารถเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปี ที่กล่าวว่าการ “ผลิตบุคลากรด้านแพทย์แผนไทยและบริการเชิงสุขภาพอื่นที่มีทักษะภาษา และได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพให้เพียงพอต่อทิศทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ”

2. หลักสูตรให้ความสำคัญในด้านบูรณาการศาสตร์การแพทย์แผนไทยโดยมีการเพิ่มรายวิชาฝึกบูรณาการ ประการณวิชาชีพการแพทย์แผนไทยจากเดิมซึ่งจะเป็นการฝึกประสบการณ์ส่งเสริมการประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยร่วมกับสหวิชาชีพเป็นไปตามการส่งเสริมการจัดการเชื่อมโยงกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

3. หลักสูตรมีการส่งเสริมด้านการพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยจากปัญหาของวิชาชีพการแพทย์แผนไทยในปัจจุบันที่มีความรู้ด้านการวิจัยมีอยู่ไม่มากจึงทำให้การศึกษาค้นคว้าทางด้านศาสตร์การแพทย์แผนไทยมีน้อยจากหลักสูตรมีการกำหนดรายวิชาด้านการศึกษาวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมซึ่งจะเป็นการช่วยให้แพทย์ไทยมีผลงานด้านวิจัยและนวัตกรรมมากขึ้นช่วยสร้างการยอมรับให้กับสหวิชาชีพในอนาคต

4. หลักสูตรมีการเพิ่มด้านทรัพยากรสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการปฏิบัติให้กับนักศึกษาที่เรียนเช่น สวนสมุนไพร 12 กลุ่มโรคเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงพยาบาล โรงผลิตยาสมุนไพร โรงเพาะปลูกสมุนไพร โรงเรือนตากสมุนไพรพลังงานแสงอาทิตย์

5. หลักสูตรมีการสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพอาจารย์โดยมีแผนพัฒนาอาจารย์ให้งบประมาณในการพัฒนาองค์ความรู้ตนเองในทุกๆปี มีทุนการศึกษาในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพอาจารย์ถูกพัฒนาเพิ่มขึ้นและส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้บัณฑิตมีคุณภาพมากขึ้น

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยสู่ความยั่งยืนทำให้หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก มีความครบถ้วนเป็นตามความต้องการของผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน และเป็นไปตามความต้องการของประเทศชาติตามแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปี

การประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ด้านบริบท (Context)	4.32	0.79	มาก
- ปรัชญาของหลักสูตร	4.26	0.79	มาก
- วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.37	0.79	มาก
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.42	0.66	มาก
- แผนการจัดการเรียนการสอน	4.18	0.56	มาก

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
- เนื้อหารายวิชา	4.58	0.84	มาก
- คุณลักษณะของอาจารย์	4.39	0.76	มาก
- คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา	4.15	0.80	มาก
- ปัจจัย/ทรัพยากรเกื้อหนุนให้เกิดคุณภาพการเรียนการสอน	4.19	0.89	มาก
ด้านกระบวนการ (Process)	4.13	0.72	มาก
- กระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.22	0.75	มาก
- กระบวนการการวัดผลการเรียนรู้	4.17	0.56	มาก
- การบริหารหลักสูตร	4.19	0.84	มาก
- กระบวนการพัฒนาการศึกษา	4.04	0.76	มาก
รวม	4.29	0.72	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมจากการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.72) หากจำแนกเป็นรายด้านพบว่าผลการประเมินด้านบริบท(Context) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.79), ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.66) และด้านกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.72)

จากการเปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555) และหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีการประเมิน CIPP_{EST} ทฤษฎีของ Daniel Stufflebeam พบว่าผลการประเมินของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) มีค่าเฉลี่ยจากผลการประเมินเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) โดยค่าเฉลี่ยรวมของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) และหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) คือ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.80) และ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน มีรายละเอียดดังนี้

1. สร้างรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน พบว่าเมื่อผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืนควรมีการดำเนินการ 3 ระยะ ประกอบด้วย 1) ประเมินผลและวิเคราะห์ปัญหาจากหลักสูตรเดิม 2) ออกแบบร่างหลักสูตรปรับปรุงแก้ไข ปัญหาจากหลักสูตรเดิมนำร่างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ประเมิน 3) นำหลักสูตรที่ได้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและทำการประเมินผลหลักสูตรเพื่อใช้ในการออกแบบหลักสูตรในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Akaraphong Sukmat, 2010) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาที่ได้มีการจัดการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเป็นการศึกษาสำรวจวิเคราะห์สภาพปัญหา ขั้นที่ 2 ออกแบบโครงสร้างหลักสูตรนำโครงสร้างหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม ขั้นที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรและขั้นที่ 4 การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร ซึ่งการออกแบบหลักสูตรในแต่ละครั้งต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของหลักสูตรเดิม

และความสอดคล้องกับความต้องการ เศรษฐกิจ สังคม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจให้ชาติเพื่อให้หลักสูตรเกิดความยั่งยืน

2. หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตที่เป็นไปตามความต้องการ พบว่าหลักสูตรเมื่อผ่านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยสู่ความยั่งยืนมีความเหมาะสมเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหาร ผู้สอน นักศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการตามการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยหลักสูตรมีการปรับปรุงให้มีเนื้อหาวิชาที่ให้ความสำคัญด้านภาษาอังกฤษ ด้านบูรณาการศาสตร์ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการพัฒนานวัตกรรม ด้านการวิจัย ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และด้านคุณภาพอาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Virawan kongsadee, 2009) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษารหัส 52 คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีการศึกษา 2552 ได้กล่าวว่าหากงานด้านการบริหารหลักสูตรและการบริการ นั้นมีการจัดเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมในการเรียนแต่ละรายวิชาจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้ไปในทางที่ดีขึ้นและนอกนั้นยังพบว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

3. ประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตสู่ความยั่งยืน พบว่าผลการประเมินระหว่างหลักสูตรหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง 2555) กับหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ผลประเมินอยู่หลักสูตรที่ผ่านรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยสู่ความยั่งยืนมีผลประเมินที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Sanit Pharat, 2016) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประเมินหลักสูตรด้วยวิธี CIPP_{EST} Model ในการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตร และเมื่อหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียนจะส่งผลให้หลักสูตรมีความยั่งยืนต่อไป

การนำผลการวิจัยไปใช้

จากการจัดการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรตามวงรอบของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ควรคำนึงถึงความยั่งยืนซึ่งงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยสู่ความยั่งยืนเพื่อเป็นแนวทางให้กับหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิตได้มีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความยั่งยืนตรงตามความต้องการของประเทศชาติทั้งยังเป็นแบบอย่างให้หลักสูตรอื่นโดยมีหลักการ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้หลักสูตรมีความยั่งยืนและผลิตบัณฑิตที่ตรงตามความต้องการของประเทศชาติ
2. การออกแบบหลักสูตรควรมีการประเมินหลักสูตรเดิม เพื่อใช้เป็นข้อปรับปรุงในการพัฒนาหลักสูตรใหม่
3. การพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติและศึกษาจากสถานการณ์จริงเพื่อให้บัณฑิตสามารถปฏิบัติงานได้
4. การพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยควรให้ความสำคัญกับทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่เป็นการสื่อสารสากลเพื่อให้บัณฑิตสามารถปฏิบัติงานทั้งในประเทศและต่างประเทศได้
5. การพัฒนาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเนื่องจากปัจจุบันศาสตร์การแพทย์แผนไทยยังไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์เพียงพอเช่นเดียวกับข้อเสนอแนะของ (Sithisak Kongma, 2016) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการแพทย์แผนไทยในหน้าที่เป็นทางเลือกของการรักษาโรคที่มีข้อจำกัด ที่กล่าวว่า รัฐบาลต้องการส่งเสริมการทำวิจัยให้กับศาสตร์การแพทย์แผนไทยเพื่อให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์และเป็นที่ยอมรับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้ผลของการวิจัยมีความสมบูรณ์ควรทำการประเมินผลหลักสูตรอีกครั้งเมื่อมีบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก
2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้อาจนำไปปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอื่น ๆ ได้ เพื่อให้หลักสูตรมีความยั่งยืน
3. ควรใช้ทฤษฎีแบบอื่นร่วมกับทฤษฎี CIPP_{EST} Model เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
4. ควรเพิ่มการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่มีความหลากหลายมากขึ้น

References

- Akaraphong Sukmat. (2010). Curriculum Development to Enhance Desirable Characteristics of Prathom Suksa Students. 4th according to the concept of contemplation education Doctor of Philosophy, MD. (Research and Development) Bangkok: Graduate Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Announcement of the Ministry of Education on Bachelor degree program standard criteria 2015. (2015, 13 November). The Government Gazette. Volume 132, special episode, 295 D. P.4. (in Thai)
- Announcement of National Strategy 2018 - 2037 (2018,13 October). Government Gazette. Book 135, Chapter 82 ก.(in Thai)
- Chusri Panthong. (2000). *Basic statistics*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Donald Dawley and Douglas Havelka. (2010). *A Curriculum Development Process Model*. *Journal Of College Teaching And Learning*. Volume 1, Number 2
- Johnson, J. A. (2001). *Curriculum revision that works*. In *principles of effective change*. Retrieved March 10,2014
- Rattana Buosonte. (2013). *CIPP and CIPPIEST Evalvation Models:Mistaken and Precise Concepts of Applications*. Silpakorn Educational Research Journal, 7-23. (in Thai)
- Rutchanee Chantraket and et al. (2016). Situation of using Thai traditional medicine services Year 2009,2011,2013. *Research Journal Public Health System*, Year 10, Issue 2, April - June 2016, P. 113. (in Thai)
- Svetaporn Tangwanchaoen. (2015). Curriculum development in accordance with social, economic, and political conditions. Searched on 22 December 2019, Form <https://sites.google.com/site/sawettaporn17/assignments/karphathnahlaksutrhixdkhlxngkabsphaphsangkhmsersthkiclaeakarmeuxng>. (in Thai)
- Sanit Pharat. (2016). Bachelor of Science Program Assessment Industrial product design (Curriculum Update 2012) Buriram Rajabhat University. MD. M.D. (M.D. and Curriculum Learning Management. Buriram: Graduate School Buriram Rajabhat University. (in Thai)
- Sithisak Kongma. (2016). The Potential of Thai Traditional Medicine as Complementary and Alternative Medicine for Untreatable Diseases. Searched on 22 December 2019, From <http://gs.nsrui.ac.th/files/6/16สิทธิศักดิ์-กองมา.pdf>. (in Thai)
- Taba, H. 1962. *Curriculum Development Theory and Practice*. New York : Harcourt, Brace and World,p 454.
- Virawan kongsadee. (2009). Factors Affecting Student Achievement Code 52 Faculty of Business Administration Rajapruek College, academic year 2009. Faculty of Business Administration Ratchaphruek College. (in Thai)